

Datum

8 januari 2026

Geachte dames en heren,

Op 14 januari debatteert u met minister Rijkaart over Verkiezingen. Verkiezingen zijn de ruggengraat van onze vertegenwoordigende democratie – en de organisatie ervan is een kerntaak van gemeenten. Straks, op 18 maart, zullen alle 342 gemeenten hun raadsverkiezingen weer in goede banen leiden.

Het commissiedebat zou aanvankelijk eerder plaatsvinden. Wij zijn blij dat u nu de belangrijke onderwerpen rond verkiezingen met elkaar en met de minister bespreekt.

Vooropgesteld

Het verkiezingsproces verdient alle aandacht. Het is voor gemeenten en vrijwilligers zeer tijd- en arbeidsintensief. En het proces is aan veel verandering onderhevig. Gemeenten vragen al enkele jaren om verbeteringen. Zo zal de landelijke invoering van het nieuwe kleine stembiljet – bij de afgelopen tussentijdse verkiezingen succesvol gebruikt in vijf gemeenten – de uitvoerbaarheid sterk verbeteren.

Hieronder gaan wij in op twee onderwerpen:

- Kosten voor de organisatie van verkiezingen: de werkelijke kosten zijn veel hoger dan de vergoeding die door het rijk in het Gemeentefonds wordt gestort;
- Vervroegen termijnen tussentijdse verkiezingen: de nadelen zijn groter dan de voordelen.

Kosten van de organisatie van verkiezingen

De vergoeding van de reguliere kosten voor de organisatie van verkiezingen is nog lang niet op het niveau van de werkelijke kosten. Nu wordt slechts 40 procent (€ 40 miljoen) vergoed via het gemeentefonds en ontbreekt er structureel zo'n € 70 miljoen. De totale kosten van de organisatie van verkiezingen zijn namelijk circa € 110 miljoen, zo blijkt uit [onderzoek](#) uit 2024.

De daadwerkelijke kosten zijn daarmee veel hoger dan wat gemeenten in het Gemeentefonds uitgekeerd krijgen. De uitkomsten van dit rapport hebben nog niet tot wijziging van de bekostiging geleid, terwijl uw Kamer daar in het verleden wel om gevraagd heeft. Gemeenten wachten nog op actie van de minister van BZK.

Daar komt bij dat er ook vaker tussentijdse verkiezingen zijn, terwijl de bekostiging nog steeds uitgaat van één verkiezing per jaar. Gelukkig heeft uw Kamer in de [motie-Timmermans](#) c.s. (36760-3) uitgesproken dat gemeenten in staat moeten worden gesteld om tussentijdse verkiezingen te organiseren. Het kabinet heeft daarop € 60 miljoen extra aan gemeenten uitgekeerd voor de organisatie van de verkiezingen van 29 oktober 2025. Deze inzet hebben wij gewaardeerd. Gemeenten pleiten echter voor structurele financiering van deze kerntaak, in lijn met de Financiële Verhoudingswet.

Vervroegen termijnen tussentijdse verkiezingen

De Kiesraad liet onlangs weten dat er mogelijkheden zijn om tussentijdse verkiezingen eerder te laten plaatsvinden. Er was vanuit uw Kamer behoefte aan een dergelijke verkenning en gemeenten zijn blij dat er onderzoek is gedaan. Wel vragen wij ons af of er draagvlak is voor een verdere verkenning van de uitvoering van de adviezen en de daarmee gemoeide kosten.

Een fors deel van de aanbevelingen ziet op een wijziging in de organisatie van de verkiezingen door gemeenten. Het voorstel te komen tot een structurele organisatievorm binnen een gemeente, die verkiezingen kan organiseren, brengt voor het merendeel van de gemeenten een aanzienlijke taakverzwaring en extra kosten met zich mee.

Zoals we hierboven al stelden, worden de kosten voor de organisatie van verkiezingen door gemeenten niet volledig vergoed. Tegen die achtergrond lijkt het ons daarom niet voor de hand liggen nu onderzoek te gaan doen naar de consequenties en kosten van een verzwaring van de uitvoerings- en organisatielast voor gemeenten. We willen eerst een duidelijke verbetering van het huidige proces zien.

De Kiesraad is van mening dat de voorbereiding van de verkiezingen ook in de (zomer)vakantieperiode kan plaatsvinden. Terecht stelt ze daarbij dat investeringen nodig zijn voor de beschikbaarheid van mensen en middelen. Investerings zijn echter geen garantie op succes: er zijn tijdens vakanties minder of geen vrijwilligers beschikbaar voor de bemensing van stembureaus, verhuurders van locaties zijn minder/niet goed bereikbaar, er zijn minder ruimtes beschikbaar voor stembureaus en tellocaties en er is minder gemeentelijk personeel beschikbaar.

Constance en structurele paraatheid voor de organisatie van verkiezingen binnen een gemeente, betekent dat medewerkers uitsluitend beschikbaar zijn voor de verkiezingen. Zij kunnen dan vanuit Burgerzaken geen andere (essentiële) taken uitvoeren. Dit gaat ten koste van de dienstverlening richting inwoners. Het komt erop neer dat gemeenten veel geld kwijt zullen zijn om structureel paraat te zijn om eventueel een verkiezing te organiseren.

Daarom zijn wij van mening dat de nadelen van deze voorstellen groter zijn dan de voordelen, immers het organiseren van tussentijdse verkiezingen zou toch een uitzonderlijke situatie moeten zijn.

Tenslotte

Gemeenten herkennen de risico's van buitenlandse inmenging op (gemeentelijke) verkiezingen, specifiek via sociale media platforms. Wij steunen dan ook alle inzet om te zorgen dat platforms hierin hun verantwoordelijkheid nemen.

U kunt altijd contact opnemen wanneer u nadere vragen heeft.